

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXIV. évfolyam 7. szám

1986. május 8.

Ara: 2,30 Ft

„A politika távlatvesztése miatt...”

**A TTK küldöttgyűlésének határozata
a KISZ Kongresszuson képviselő
állásponttal kapcsolatban**

Az egyetemi és főiskolai hallgatókat és a pályakezdő értelmiségiek életlehetőségeiben — generációjuk fizikai dolgozó rétegeihez képest — nagyfokú és méltánytalan hátrányok sújtják, melyek közül néhány a kompenzációja immár nem tűr halasztást. Kéréseinket többször világosan megfogalmaztuk és azok jogosságát a politikai vezetés nem vonta kétségbe. Tekintettel arra, hogy a hátrányok orvoslása érdekében számottevő gyakorlati lépések nem történtek, közülük azoknak a megszüntetését, amelyek nem ütköznek mások érdekeivel és ezért különösen méltánytalanok, kénytelenek vagyunk követelés formájában megfogalmazni.

Problémáink megoldását abban a meggyőződésben sürgetjük, hogy ha azok tovább súlyosbodnak, akkor az már nemcsak a közvetlenül érintettek, hanem az egész társadalomra veszélyes következményekkel járhat. A politika távlatvesztése és ellentmondásossága miatt kénytelenek vagyunk országos politikai kérdésekben is állást foglalni.

Ezért a következő javaslatokkal, kérésekkel és követelésekkel fordulunk az ország vezetőihez:

1. Tekintettel arra, hogy az értelmiség, a munkásosztály és a parasztság életszínvonalának egyidejű emelése csak egy demokratikusabb és hatékonyabban működő gazdasági és politikai rendszerben képzelhető el, állást foglalunk — a Párt célkitűzéseinek megfelelően — a politikai és gazdasági intézményi reform gyorsabb folytatása mellett és kívánjuk az utóbbi időkben mutatkozó lelassítások okainak nyílt elemzését és haladéktalan felszámolását.

2. A jövőben minden olyan tervet, amely a természeti környezet nagyobb szabású átalakítását vonja maga után, bocsássonak országos vitára, amelyben minden szakmai felvetés megfe-

lő nyilvánosságot kaphat, a szocialista demokrácia elveinek megfelelően.

A viták lezárása után a tervekről igények szerint az adott terület lakossága — az egész országot érintő kérdésekben pedig népszavazás — dönthessen. A döntés megszületéséig a kormány ne fogadjon el az illető objektumokkal kapcsolatosan végleges terveket és ne kössön egyezményeket, mint ahogy azt tette a Gabcsikovo—Nagymarosi vízlépcső esetében.

Tekintettel arra, hogy a vízlépcsővel kapcsolatban nyilvánosságra került és máig megoldatlan környezetvédelmi, vízügyi, ökológiai és gazdasági problémák teljesen új helyzetet teremtettek, szükségesnek tartjuk a vele kapcsolatos tervek és nemzetközi szerződések felülvizsgálatát az erőmű üzemeltetésének kérdésében.

3. Kérjük, hogy az oktatás anyagi, tárgyi, személyi feltételeit meghatározó döntési jogokat a lehető legnagyobb mértékben adják le az oktatási intézményeket vezető testületek kezébe. Nem értünk egyet azzal, hogy a tanszékvezetők kinevezésének a jogát a kormányzat kivette az intézményi tanácsok hatásköréből. Kérjük, hogy a tanszékvezetői megbízásokról az intézményi tanácsok dönthessenek, nyilvános pályázatok alapján.

4. Mindaddig, amíg az oktatás — és ezen belül a felsőoktatás — katasztrofális anyagi helyzetben van, és ezért kényszerpályán mozog, így anyagi lehetőségek híján az intézmények bármilyen döntési joga csak szimbolikus jelentőségű lehet. Ezért az álláspontunk, hogy az értelmiségnek, amely a nemzet anyagi és szellemi felemelkedésében meghatározó szerepet kell, hogy játsszon, az egész szocializmust építő magyar nép jól felfogott hosszú távú érdekében biztosítani kell azokat az

élet- és munkakörülményeket, amelyekre szüksége van ahhoz, hogy feladatait megfelelően elvégezhessen. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a felsőoktatás részesedése a költségvetésből növekedjen. Az ehhez szükséges anyagi erőforrásokat egyebek között a fölösleges beruházások leállításával, a gazdaságtalan termelés finanszírozásának fokozatos, de gyors és határozott leállításával, a hadseregnek fokozatosan az ésszerű gazdálkodásra való készítésével teremtsék elő.

5. Összhangban a KISZ KB EFT vitáival

— követeljük, hogy az ösztöndíjak és a szociális támogatások pénzalapja legalább az inflációval azonos mértékben növekedjen.

— Kérjük, hogy az állami támogatásokon belül az általános és kiemelt ösztöndíjak aránya növekedjen a szociális támogatásokéhoz képest.

— Kérjük, hogy a kollégiumok és a diákszociális létesítmények színvonalát és befogadóképességét újjak építésével emeljék.

— Követeljük, hogy a hallgatói évek — az évis-mértékek és kihagyások leszámításával — jogszerező időként szerepeljenek a fizetett szabadság és a nyugdíj megállapításánál és a lakáskérelem elbírálásánál.

6. Kérjük, hogy — akár az ösztöndíjak letiltatóságának az árán is — teremtsék meg a hallgatók anyagi felelősségvállalásának lehetőségét.

A határozatot — elfogadás esetén — meg kell küldeni a JPTE, ELTE, KLTE, TTK KISZ-bizottságának.

(A kar küldöttgyűlésének állásfoglalását az egyetemi küldöttek egyhangúlag elfogadták.)

Pozsgay Imre az egyetemen

1986. MÁJ. 09

A kisebbség védelmében

Április 17-én a József Attila és Irinyi Kollégium vendége volt Pozsgay Imre kandidátus, a Hazafias Népfront főtájkára. A magas rangú, ám közvetlenségével és kivételes fölkeltséggel ezen az estén is magával ragadó politikai Kelet-Közép-Európa nemzetiségi kérdéséről tartott előadást, majd a témához általában szorosán nem tartozó politikai tartalmú kérdésekre választott. Ehelyütt a tollforgató megkísérli a jegyző hitelességével visszaadni az előadáson elhangzottakat.

Politikai nemzet és asszimiláció

A politikai alapkérdése: van-e helytálló válasz Kelet-Közép-Európában a nemzetiségi kérdésre? A téziszzerű válasz: a megoldás semmiképpen nem a monolit nemzetállamokban van. Anakronisztikus az asszimilációval a nemzetiséget a politikai nemzet kategóriájába utalással semmisnek tekinteni. Nem szabad elfelednünk, hogy Magyarország politikájában is volt asszimilációs törekvés és szublimációs folyamat is. Azzal a gyakorlattal azonban Magyarország adekvát volt az európai nemzetállamok törekvéseivel. Hazánk akkor nem egy elnyomó program jegyében cselekedett így, bár e nemzetiségi politika magán viselte az elnyomás jegyeit.

Nyugat-Európa — különösen a nagy francia forradalom után — úgy vélte, hogy már túlhaladt ezen a problémán, ám bebizonyosodott, hogy a nemzet sokkal tartósabb alakulat annál, semmint hogy a XX. század az egységes nemzetállam programját a zászlajára tűzhetné. Pozsgay Imre itt a baszk, ír, skót és walesi népet említette példaként.

Kelet-Közép-Európában — az Elbától és Svájtól keletre — és Kelet-Európában nincsenek tiszta képletű nemzeti államok. A kisebbségek többnyire nem elvándorlás útján váltak nemzetiséggé, hanem politikai döntés folytán. De a kisebbségek kultúrája, lelki alkata, szokásrendszere azonos az anyanemzetével. Ilyen módon a határainkon túl élő magyarságot a történelmileg kialakult és egységes kultúrát létrehozott magyar nemzet részének kell tekinteni, amelyek tagjai más országok állampolgáráként élnek magyarságukat. A külön-

szágban élő nemzetiségek ezért a kettősséget látják el a hid szerepét nemzet és nemzet között.

A politikai gyakorlatról

Nem lenne becsületes dolog hallgatni arról — mondta a HNF főtájkára —, hogy vannak országok, amelyek egységes politikai nemzetet kívánnak létrehozni. Ez a szándék és gyakorlat politikailag csakúgy helytelen, mint szociálisan, sőt magában hordozza az elnyomás jegyeit is. Ezzel kapcsolatban kell tisztázni, hogy mi a hivatalos magyar felfogás a hazánkban élő nemzetiségekkel kapcsolatban. Alapelve, hogy az emberi jogokon túl kollektív jogokat is kell biztosítani számukra, valamint az anyaországgal fenntartott személyes és intézményes kapcsolatokat. Ez a politika nem konjunktúrális kérdés és nem alku tárgya a határainkon túl élő magyarokkal kapcsolatban. Az itt élő nemzetiségek nem tiszok, hogy zsarolásra használjuk fel őket. Van még egy hallgatolagos norma, amit magunkra erkölcsileg kötelezőnek kell tartanunk: a többségnek előkezenyennek kell lennie a kisebbséggel szemben, hisz az törékenyebb, sérülékenyebb inkább ki van téve a széthullás veszélyének.

Történelmi bűneinket sem feledve harcot kell

indítanunk a magyarságtudat megtisztításáért — imígyen sommázható az előadó következő gondolatmenete. Nem hiszek — mondta — a bűnös nemzet bélyegében. Az ilyenfajta komplexusoktól meg kell szabadulni, régen eljött az ideje az önmarcangoló lélek felszabadításának.

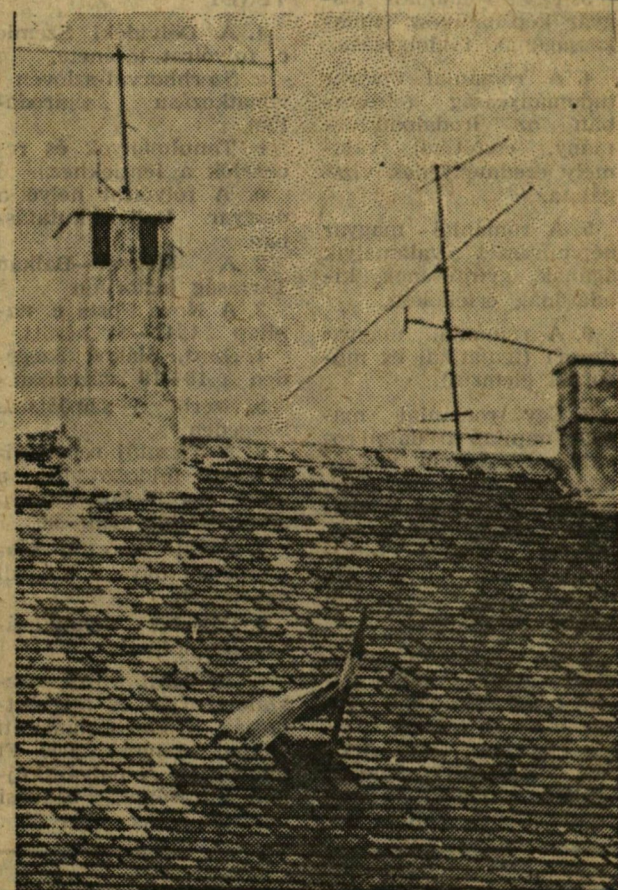
Ugyanakkor senki sem iheti azt, hogy a határainkon túl élő magyar kisebbség sorsát a világ és Európa hozzánk hasonlóan éli át. Európa másként lát bennünket, a magyarságot nem utolsósorban a világháborúkban betöltött szerepünk alapján értékeli.

A közös ügy

Minden asszimilációs törekvés népellenes — hangsúlyozta előadása végén Pozsgay Imre. Bartókot idézte, mondván: a népek nem tanultak gyűlölséget, a szembenállást mindig a többségek szították. Ezért politikai kérdés a magyarság helyzete Kelet-Közép-Európában. Tudva azt, hogy a kormányzatok mindig nehéz helyzetben vannak, az előadó kijelentette: a határainkon kívül élő magyarok ügye nem belügy, hanem közös ügy.

(Kisebbségek és a „modern idők” című írásunkat e témával kapcsolatban ajánljuk olvasóink figyelmébe. Bellavics István írása az 5. oldalon található.)

DLUSZTUS IMRE

(Székely Attila felvételei)